

MASEHET TAANİT PEREK 1: MEEMATAY

Maşiv A-Ruah U-Morid A-Geşem – Öğrenim Yöntemleri

Yaprak

2

Masehet Taanit yağmur konusunu ele alır. Yağmur için dua etmeye ne zaman başlanır? Kuraklık olursa hangi dualar edilir ve hangi oruçlar tutulur? Bunların yanında *Masehet Taanit*'te, oruç günlerinde *Birkat Koanim*'e dair kurallar ile Şiva Asar BeTamuz ve Tişa BeAv oruçları hakkında da bilgi almaktayız.

Masehet Taanit'in ilk *mişnası* sormaktadır: “[Tanrı’nın] yağmur [yağdırma] kudretini dile getirmeye ne zaman başlanır?” Başka bir deyişle, *Amida* duası sırasında “*Maşiv A-Ruah U-Morid A-Geşem* – [Tanrı] rüzgârı estirir ve yağmuru yağdırır” sözlerini söylemeye hangi tarihten itibaren başlanır?

Gemara sorar: Acaba *Tanna* neden “*Maşiv A-Ruah U-Morid A-Geşem*” ifadesinin “ne zaman” söyleneceğini sormadan önce böyle bir övgünün “gerekli olduğundan” bahsetmemiştir? Öncelikle yılın belli bir dönemi boyunca dualarda Tanrı’nın yağmur yağdırma kudreti nedeniyle övülmesi gerektiğini söyleyip, buna ne zaman başladığını ise daha sonra sorması daha mantıklı değil midir?

Gemara bunu şöyle cevaplar: Daha önce *Masehet Roş Aşana*’da, Kutsal ve Mübarek Tanrı’nın, yeni yıl içinde ne kadar yağmur yağacağı ve bu yağmurların dünyanın hangi bölgelerine düşeceği konusunu Sukot bayramında karara bağladığını öğrenmiştik (bkz. sayfa 148). Bu bilgi doğrultusunda, yağmur yağdırdığı için Tanrı’yı övmek gerektiği kolayca anlaşılmaktadır. Dolayısıyla geriye kalan tek şey, dualarda bu övgüye ne zamandan itibaren yer verildiğini belirlemektir.

Hatayla “Maşiv A-Ruah U-Morid A-Geşem” Demeyi Unutursak

Yaprak

3

Önceki yaprakta *Masehet Taanit*'in ilk *mişnasının*, *Amida* duasında “*Maşiv A-Ruah U-Morid A-Geşem*” sözlerini söylemeye ne zaman başladığımızı sorduğunu görmüştük.

Sahi, ne zaman başlarız? *Gemara*’da *Tannalar* arasındaki birkaç farklı görüş aktarılmaktadır. *Alaha* Rabi Yeoşua’ya göre belirlenmiştir. Buna göre “*Maşiv A-Ruah U-Morid A-Geşem*” söylemeye, *Şemini Hag A-Atseret*’in [Diaspora’da bu bayramın ilk gününün] Musaf duasından itibaren başlanır.

Peki, ya bir kişi *Amida* duasını söylemeye başlamış ve “*Maşiv A-Ruah U-Morid A-Geşem*” söylemesi gereken yerde bunu unutmuşsa [ve “*Morid A-Tal*” da dememişse] ne olur? *Gemara* bu kişinin geri dönüp *Amida*’yı baştan okuması gerektiğini söylemektedir! Çünkü yağmur yağmazsa dünyanın hali ne olur? Ve her Yahudi’nin duası o kadar önemlidir ki, hiçbirinden vazgeçmek mümkün değildir. Dolayısıyla yağmur mevsiminde yağmurdan bahsedilmediği takdirde geri dönmek gerekir. [Ama eğer bu kişi “*Morid A-Tal*” dediyse, geri dönmesine gerek yoktur.]

Buna karşılık eğer bir kişi “*Maşiv A-Ruah*” sözlerini söylemeyip sadece “*Morid A-Geşem*” dediyse, *Gemara* bu kişinin geri dönmesine gerek olmadığını söylemektedir; çünkü rüzgârlar dünyada her mevsimde görülür, zira Kutsal ve Mübarek Tanrı onları hiçbir mevsimde kesmez.

Şabat, Onurunun Karşılığını Öder (devam)

Tarlada büyük bir mucize gerçekleşti. Gedğin olduğu yerde onu tamamen kapatan bir ağaç yetişti. Ama bu öylesine bir ağaç değildi – çok ender, istisnai bir ağaç olan “*tsalaf*” adında bir ağaçtı. Bu ağacın, tüm tarlayı hoş gölgesi altında bırakan bol yaprakları vardı. Ağaçta üç farklı meyve

yetişmekteydi ve böyle bir ağacın bulunduğu tarlanın değeri kat kat artmaktaydı.

Şimdi Rabi Yeuda’nın geçimi tam bir teminat altındaydı. Hem tarlası artık güvencedeydi hem de yeni çıkan ağacın pahalı meyveleri ona ek kazanç sağlamaktaydı (*Şabat* 150).

Hahamlarımızdan
MAASELER

SON

Tora Öğreniminde Başarı

Yaprak *Masehet Taanit*'te yağmura dair çok şey öğrenmekteyiz.

4

Gemara, toprağın içinde olup henüz yeşermemiş tohumlar için yararlı olan özel bir yağmur türünün varlığından söz etmektedir. Bu yağmurun damlaları çok incedir, ufacık damla zerrelere halinde yağar ve bu, tohumlar için özellikle yararlıdır. Rava bu tohumlardan, kutsal Tora'mız hakkında bir ders öğrenebileceğimizi söyler:

Sevgili çocuklar, tohumun toprağın yüzeyine doğru yeşermesinin ne kadar zor olduğunu biliyor musunuz? Filiz o kadar küçük ve yumuşaktır ki, dışarı çıkabileceği bir boşluk bulmak zorundadır. Ama toprağın yüzeyine bir kez çıktı mı, artık zorluk da azalır ve açık havada daha hızlı bir şekilde büyümeye başlar.

İnsan Tora öğrendiği zaman da böyledir! Bazen başlangıçta çok zorlanır. Anlamamakta ve kolay kolay alışamamaktadır. Sanki önünde, bir *talmid haham* olarak yetişip büyümesini engelleyen toprak ve taşlar var gibidir. Ama istikrarlı bir şekilde öğrenip kutsal Tora üzerinde gayret sarf eden bir öğrenci Tora'da büyüüp serpilmeye başlayacak, artık öğrenimi, çok daha kolay ve tatmin edici bulacaktır. Öğrenim onun için tatlı ve lezzetli bir hal alacak ve o da Tora'nın düzeylerinde sürekli yükselecektir ("*Keren Ora*").

Çabucak Yetişen Ürünler

Yaprak Yisrael Kralı Yeoram ben Ahav'ın günlerinde ülkede çok ağır bir kıtlık baş göstermişti. Hiç yağmur yağmıyordu ve mutlak bir kuraklık hüküm sürmekteydi. Her şeye rağmen tarlalarda yetişen az miktardaki ürünler de çekirgeler tarafından yenmişti.

5

Dönem, Peygamber Yoel'in dönemi idi. Yoel, Kutsal ve Mübarek Tanrı'nın Yisrael halkına merhamet ettiğine ve kıtlığın yakında sona ereceğine dair bir kehanette bulundu. Tanrı, yaşanan uzun kıtlık yılları nedeniyle tarlalara özel bir bereket gönderecekti.

Gerçekten de o yıl Nisan ayında yağmurlar yağmaya başladı ve peygamber, insanlara "Tarlaya çıkıp elinizde kalan az miktardaki tohumları ekin" dedi.

Ellerinde tohum ne arıyordu? Korkunç kıtlık sırasında herkes bulabildiği her şeyi yemişti! *Gemara*, Kutsal ve Mübarek Tanrı'nın onlara, karıncalar ve fareler tarafından delik ve tünellerde toplanmış olan tahılların yerlerini gösterdiğini anlatmaktadır. Halk işte bu tohumları ekti ve büyük bir mucize meydana geldi. Normalde altı ayda yetişen ürünler sadece iki hafta içinde yeşerip olgunlaşmıştı!

Kim Kimdir?

Erets-Yisrael'deki İkinci Nesil Amoraim

İkinci nesilde Erets-Yisrael'de yaşamış bir *Amoradur*. "*Gedol A-Dor*" (neslin büyüğü) olarak adlandırılır.

Erets-Yisrael'de, Lod şehrinde yaşardı.

Tora'yı, ilk *Amoraim* neslinin büyüklerinden Rabi Yonatan ve Rabi Yeoşua ben Levi'den ve ikinci nesle mensup Rabi Yohanan ve Rabi Elazar ben Pedat'tan teslim almıştı.

Kendi yönettiği bir *yeşivası* vardı ve bir

"*Baal Agada*", yani "Tora'nın kanuni olmayan öğretileri konusunda uzman" biri olarak ünlenmişti. *Midraş* eserlerinde onun yüzlerce *agada* öğretisi yer alır. Onu çok takdir eden neslinin hahamları, *agada* alanında emin olmadıkları konulardaki sorularını cevaplama için kendisine ulaklar gönderirlerdi.

Öğrencileri arasında Rabi Abau, Rabi İlay ve Rabi Helbo sayılabilir. Oğulları ise *Amoralar* Rav Nahman ve Rav Hillel'di.

**Rabi
Şemuel
bar
Nahmani**

Ürünler o kadar hızlı büyüyordu ki, pulluk çeken boğalar tarlada bir sırayı sürmeyi tamamlayıp, diğer sırayı sürmek üzere geri döndüklerinde, daha birkaç saniye önce sürülen önceki sırada tahıl saplarının yeşermeye başladığı görülebiliyordu.

İlk Yağmura Neden “Yore” Adı Verilir?

Yaprak **6** Şema’da söylediğimiz “Venatati Metar Artsehem Beito **Yore** U-Malkoş – Ülkenizin yağmurunu vaktinde vereceğim – ilk yağmuru ve son yağmuru” cümlesini hepimiz biliyorsunuz. **Yore** sözcüğü “ilk yağmur” anlamına gelir. Neden bu isim verilmiştir?

Gemara buna birkaç sebep vermektedir:

a. İlk yağmur, insanlara evlerin çatılarını ziftle yalıtma ve evlerin içine yağmur suyu girmemesi için kış öncesinde delikleri kapatma vaktinin geldiğini haber verir; bir anlamda onlara bu yönde “talimat verir” (İbranice **More**). Bu nedenle ilk yağmura da **Yore** adı verilmiştir.

b. Yağmur toprağı suya doyurur (İbranice **Marve**). Bu yüzden **Yore** olarak anılır.

c. İlk yağmur, öğrencisine öfkeyle değil, ılımlı, hoş ve sabırlı bir şekilde ders veren bir öğretmen (İbranice **More**) gibidir. Bu yağmur da hoş, sakın bir şekilde yağdığından **Yore** ismini almıştır (Raşi’nin ilk açıklamasına göre).

d. İlk yağmur tıpkı yayla atılmış (İbranice **Lirot** kökü) bir ok gibi, yanlara sapmadan dümdüz yağar. Ona **Yore** adının verilmesinin bir sebebi de budur (Raşi’nin ikinci açıklamasına göre).

Çirkin Bir Kapta Görkemli Bir Bilgelik

Yaprak **7** *Tanna* Rabi Yeoşua çok bilge bir insandı ve herkes onunla sohbet etmeye can atardı. Ama Rabi Yeoşua iyi görünümlü biri değildi.

Bir keresinde Roma İmparatoru’nun kızı Rabi Yeoşua’yı gördü ve “Aman aman!” diye alay etti onunla. “Bu kadar görkemli bir bilgelik, çirkin bir kabın içine konmuş!” Prenses Rabi Yeoşua’nın çok bilge, ama çok da çirkin olduğunu söylemekteydi.

Rabi Yeoşua, Kutsal ve Mübarek Tanrı’nın neden böyle yaptığını ona açıklamak istedi. Bu nedenle prensese “Söyler misiniz lütfen” dedi. “Acaba imparator babanız şaraplarını kil fiçilerin içinde mi depoluyor?!” Prenses “Elbette” diye cevap verdi. Rabi Yeoşua devam etti: “Bu nasıl olur? Nasıl olur da imparatorun harikulade şarabı altın küplerde değil de basit kil kaplarda depolanabilir? Çok, ama çok garip!”

Prenses bu sözleri duyunca imparatorun hizmetkârlarına şarabın altın küplere aktarılmasını emretti. Şaraba ne oldu dersiniz? Tabii ki ekşidi! Çünkü şarap altın bir kabın içinde durursa ekşir.

Rabi Yeoşua şöyle dedi: “Prenses şimdi anlamış olsa gerek. Her şeyin, kendisine uygun bir kap türü vardır. Şarap kil kapların içine koyulur. Ve Kutsal ve Mübarek Tanrı bana bu büyük ve bol bilgeliği de, çirkin olduğum ve dolayısıyla kibirli biri olmadığım için verdi. Çünkü bilgeliğe uygun kap, tevazudur.”

Tsedaka Ölümden Kurtarır

Zengin ve çiçek dolu yeşilliklerin ardına gizlenmiş büyük ve güzel gölün yanında *Amora* Şemuel, yıldızlara bakarak insanların kaderini bilebilen çok bilge bir yabancı olan Avlet’le birlikte oturuyordu. Sohbet ederlerken, göle doğru ilerlemekte olan bazı adamlar gördüler.

Adamlar kendi hallerinde, özel bir dikkat çekmeksizin yürümektedirler.

Aniden Avlet geçenlerden birine parmağıyla işaret etti ve Şemuel’in kulağına “Şu geçen adamı görüyor musun?” diye fısıldadı. “Yıldızlara bakarak, bu adamın tıpkı diğerleri gibi göle yürüyor olsa da, diğerlerinden farklı olduğunu görebiliyorum. Bu adam gidiyor; ama geri dönmeyecek...”

Hahamlarımızdan
MAASELER

Devamı
169’da

Tsedaka Sözü Veren, Sözünü Tutmalıdır!

Yaprak

8

Gelin bir an için zavallı fakir birini düşünelim. Yolda yürürken bir adamdan, ailesine ekmek götürebilmek için kendisine para yardımında bulunmasını rica ediyor.

Bu adam duruyor, fakire bakıyor ve “Sana tabii ki yardım ederim” diyor. “Sana 50 *şekel tsedaka* vereceğime söz veriyorum. Evet.” Ama aslında adamın fakire para vermek gibi bir niyeti yok. Sadece ona öyle bir izlenim vermeye çalışıyor.

Zavallı fakirin içinde bir sevinç duygusu kabarmaya başlıyor. İşte, birkaç gün içinde ailesine yiyecek alabilmek üzere eline az miktarda para geçecek. Ama aradan bir gün geçiyor, iki gün, üç gün, bir hafta – ve para gelmiyor. Fakir büyük bir hayal kırıklığı yaşıyor, çok üzgün ve ümitsiz olmalı, öyle değil mi?!

Gemara bu şekilde davranan insanların, Kutsal ve Mübarek Tanrı’nın yağmurları durdurmasına sebep olduğunu söylemektedir! Çünkü Tanrı fakirlere bu şekilde davranılmasını hiç sevmez. O da rüzgârlar ve bulutlar getirerek sanki yağmurun yağması an meselesiymiş gibi bir ortam hazırlar ve herkes ümitlenerek sevinir. Ama sonunda hiçbir şey yağmaz – tıpkı o zavallı fakire yapıldığı gibi, Tanrı da yağmur bulutlarını aynı şekilde kullanır.

Bu nedenle, *tsedaka* verme niyetinde olduğumuzu söylediğimiz zaman bu konuda son derece samimi olduğumuzdan emin olmamız gerekir.

Melo Tsana BeZuza

Yaprak

9

Gemara, en büyük *Amoralardan* Ula adında bir hahamın başından geçmiş bir olayı aktarmaktadır.

Bir keresinde Ula, Babil’e gelmiş ve orada bir sepet dolusu (*melo tsana*) hurmayı, çok ucuz bir fiyat olan bir *zuz* karşılığında (*be-zuza*) sattıklarını görmüştü.

Ula çok şaşırmıştı. “Hurmalar burada o kadar ucuz ki, Babil’de bulunan herkes kolayca hurma satın alıp yiyebilir, sonra da gün boyu Tora öğrenebilir. Öyleyse neden Babil’deki tüm Yahudiler gün boyu Tora öğrenmiyorlar?” diye düşündü.

Kim Kimdir?

Erets-Yisrael’deki İkinci Nesil Amoraim

İlk ve ikinci *Amoraim* nesillerinde Yisrael halkının başında *Nasi* (başkan) olarak görev yapmıştır. Raban Gamliel’in oğlu ve Rabi Yeuda A-Nasi’nin torunudur.

Erets-Yisrael’de, Teverya kentinde yaşamıştır. Başında bulunduğu *bet din* birçok *takanaya* (Hahamlarca konmuş kanun) imza atmış ve verdiği *alaha* kararları tüm Yisrael içinde kabul görmüştür. Bu *alahalardan* biri, Yahudi olmayanların ürettiği yağ konusundaydı. O döneme kadar Hahamlar

böyle bir yağı yemeyi çeşitli sebeplerden dolayı yasaklamışlardı, ama Rabi Yeuda Nesia bunu serbest bırakmıştır.

Rabi Yeuda Nesia’nın *bet dini Gemara*’da “*bet din şarya*” (serbest bırakan *bet din*) olarak anılır, çünkü bazı *alahalar* konusunda daha hafif ve hoşgörülü uygulamayı benimsemekte, bazı yasaklara son vermektedir.

Büyük öğrencileri arasında *Amora* Reş Lakiş de vardır. Reş Lakiş, hocasının adıyla birçok *alaha* ve *agada* öğretisi aktarmıştır.

**Rabi
Yeuda
Nesia**

Ula bu hurmalardan biraz yedi. Geceleyin bağırsakları bozulmuştu. Bu hurmaların bazı sindirim sorunlarına yol açabileceğini ve bu yüzden çok fazla yememek gerektiğini bilmiyordu.

Bu durum karşısında Ula “Şimdi Babil Yahudilerini takdir ediyorum” dedi. “Yedikleri bu yiyecekten ıstırap çekmelerine rağmen Tora ile meşgul olmaya devam ediyorlar.”

VeTen Tal U-Matar LiVraha Al Kol Pene A-Aadama

Yaprak

10

Masehet Taanit’in ilk yaprağında, Şemini Hag A-Atseret günü Musaf duasından itibaren Amida içinde “*Maşiv A-Ruah U-Morid A-Geşem*” demeye başladığımızı öğrenmiştik.

Sizin de mutlaka bildiğiniz üzere, Amida’da “*Refaenu*” paragrafının ardından söylenen *Birkat A-Şanim*’de de yaz ve kış arasında fark vardır. Yazın “*Barehenu*” paragrafı okunurken, kışın, içinde “*VeTen Tal U-Matar LiVraha* – Ve bereket için çiy ve yağmur ver” dileğinin olduğu “*Bareh Alenu*” paragrafını okuruz. Ama *Mişna*, “*Maşiv A-Ruah*”tan farklı olarak, “*Barehenu*” paragrafını okumaya *Şemini Hag A-Atseret*’te değil, Erets-Yisrael’de 7 Heşvan tarihinde başladığını vurgulamaktadır.

Neden? Çünkü Sukot bayramı için Yerusalayim’e gelmiş olanların evlerine geri dönmeleri zaman alacaktır ve Yisrael halkı yağmur yağması için bu duayı etmeye Şemini Hag A-Atseret’ten hemen sonra başlayacak olsa, yoldakiler uzun yolculukları sırasında üzerlerine yağacak yağmur nedeniyle büyük sıkıntı çekeceklerdir.

Bu nedenle “*Mehaye A-Metim*” *berahası* içinde Kutsal ve Mübarek Tanrı’nın yağmur yağdırma kudretine sahip olduğunu yalnızca **dile getirir** ve “*Maşiv A-Ruah U-Morid A-Geşem*” deriz, ama “*VeTen Tal U-Matar LiVraha*” diye **istekte bulunmaya**, herkesin artık evine ulaşmış olacağı 7 Heşvan tarihine kadar henüz başlamayız [Not: Diaspora’da “*Barehenu*” parçasının okunmasına, yılına göre 5 veya 6 Aralık tarihinde başlanır.]

Güzel Huylar ve Görgü Kuralları

Yaprak

11

Masehet Roş Aşana’da (yaprak 29), Bene-Yisrael’in Amalek karşısındaki savaşında Moşe Rabenu’nun, savaşı Bene-Yisrael’in kazanması için dua etmek üzere bir tepeye çıktığını öğrenmiştik (bkz. sayfa 156). Moşe’nin yanında Aaron ve Hur da vardı.

Moşe ellerini kaldırdığında Bene-Yisrael yukarı doğru bakıyorlar ve Göklerdeki Babalarını hatırlayarak *teşuva* yapıyorlardı. Bu da onlara düşman karşısında üstünlük sağlıyordu. Ama Moşe ellerini indirdiğinde üstünlük Amalek tarafına geçiyordu.

Tora, Moşe Rabenu’nun bir taşın üzerine oturduğunu ve Aaron ile Hur’un ona ellerini yukarıda tutmakta yardım ettiklerini anlatmaktadır.

Moşe Rabenu neden örneğin yastık gibi daha rahat bir şeyin üzerine değil de bir taşın üzerine oturmuştur?

Bu yaprakta bu konuya değinilmektedir. Moşe Rabenu şöyle düşünmüştür: “Bene-Yisrael şu anda savaş halinde ve sıkıntı içinde. Bu nedenle ben de kendi rahatımı düşünemem; onların sıkıntısına ortak olmam gerekir. Onlara bunu göstermek için de rahat bir şeyin değil, bir taşın üzerine oturacağım.”

Gemara, toplumun sıkıntılarını umursayan ve onların dertlerine ortak olan bir kişinin, toplumun teselli bulduğuna tanık olmaya ve bu sıkıntıdan nasıl kurtulduğunu görmeye nail olacağını söylemektedir.

Toplumsal Oruçlar

Yaprak

12

Erets-Yisrael’de yağmurlar genellikle Heşvan ayında yağmaya başlar.

Bu yaprakta *Gemara*, eğer Kislev ayı gelmiş ve hâlâ yağmur yağmamışsa *bet dinin*, toplum için üç oruç günü belirlediğini söylemektedir: Pazartesi, Perşembe ve ertesi Pazartesi. Bu günlerde tüm halk yağmur yağması için dua ederdi.

Bu oruç günlerinde gece vakti yemek serbestti ve oruç yalnızca sabah başlamaktaydı.

Eğer bu üç orucu tutmalarından sonra bile hâlâ yağmur yağmadıysa, *bet din* daha katı kuralları olan üç oruç daha ilan eder – bu oruçlarda, tıpkı Yom Akipurim’de olduğu gibi tüm gece ve ertesi gün boyunca oruç tutulur, iş yapılmaz, yıkanılmaz ve deri ayakkabı giyilmez.

Abaye’nin belirttiği üzere, bu oruç günlerinde tüm Yahudiler sinagoglarda bir araya gelerek, şehir insanlarının iyi bir tutum ve davranış içinde olup olmadıklarını, aksine, uygunsuz bir davranış sergilenip sergilenmediğini kontrol ederlerdi. Ve başkasından özür dilemesi gereken kişi bunu yapardı.

Günün ortasından itibaren Tora’dan parçalar okurlardı ve bunun ardından dua ederek Kutsal ve Mübarek Tanrı’dan merhamet dilerlerdi.

“Anenu” Duası

Yaprak

13

Taanit Tsibur (toplumsal oruç) günlerinde *Şemone Esre* (*Amida*) duasına, özel bir parça eklenir: “*Anenu*” duası.

Bu parça, metnin ilk sözcüğü “*Anenu*” (“cevap ver bize”) olduğu için bu isimle anılır.

“*Anenu*” duasında “Lütfen bu oruç gününde bize [olumlu] cevap ver, ey *A-Şem*, çünkü büyük sıkıntı içindeyiz...” dileğinde bulunuruz.

“*Anenu*” parçası *Amida*’nın neresinde söylenir? “*Şema Kolenu*” *berahasının* içinde, “*Umilefaneha Malkenu Rekam Al Teşiveni*” sözlerinin ardından bu parça okunur ve parçanın bitiminde “*Somea Tefila*” *berahası* söylenir.

Günümüzde Aşkenaz Yahudileri “*Anenu*” duasını yalnızca *Taanit Tsibur*’un *Minha* duası içinde söylerlerken Sefarad Yahudileri bunu [eğer *Tişa BeAv* ise hem *Arvit*,] hem *Şahrit*, hem de *Minha* duasında söylerler.

Peki, acaba küçük çocuklar da “*Anenu*” duasını söylerler mi? Hayır! Neden? Çünkü bu duayı yalnızca oruç tutan kişiler söyler. Ama çocuklar veya bir rahatsızlık nedeniyle oruç tutamayan kişiler “*Anenu*” duasını söylemezler.

Kim Kimdir?

Erets-Yisrael’deki İkinci Nesil Amoraim

Hayatından Kesitler

Herkesçe “*Mara DeAra DeYisrael*” (Erets-Yisrael’in Üstadı [=hahamı]) sıfatıyla anılırdı. Erets-Yisrael ve Babil’de ikinci *Amoraim* neslinin büyüklerindendir.

Babil’de doğmuş ve orada, *Amoralar* Rav ve Şemuel’in yanında öğrenim görmüştür. Babası Rabi Pedat, Rabi Yeuda A-Nasi’nin arkadaşıydı. Rabi Elazar ben Pedat, *Amora Rav*’ın *bet midraşına* çok değer ve onur verir, “*Onlar için küçük çaplı bir Mabet olacağım*” (Yehezkel 11:16) pasuğunu “Bununla kastedilen, Hocamız Rav’ın *yeşivasıdır*” diye açıklardı. Genç yaşta Erets-Yisrael’e çıkmış ve orada evlenmiştir. Tsipori’de neslin ihtiyar

bilgesi Rabi Hanina bar Hama’nın yanında Tora öğrenmiştir. Hahamlarımız “*Daima onun [=Tora’nın] sevgisiyle çılgına dön*” (Mişle 5:19) pasuğuna örnek vermek istediklerinde “örneğin Rabi Elazar ben Pedat gibi” derlerdi. Rabi Elazar ben Pedat oturup Tora üzerinde çok derin incelemeler yapardı. O kadar ki etrafında olup bitenlerin hiç farkına varmazdı.

Daha sonraları Rabi Oşaya’nın Kesarya’daki *yeşivasında* öğrenim görmek için Tsipori’den ayrılmış, sonrasında öğrenimine *Amora* Rabi Yohanan’ın Teverya’daki büyük *yeşivasında* devam etmiştir (bkz. sayfa 104).

Rabi Elazar
ben Pedat

Sıkıntı Zamanında Çalınan Borazanlar

Yaprak

14

Biliyor muydunuz, sevgili çocuklar, Tora'da, Yisrael halkının başına bir sıkıntı geldiği takdirde borazanlar çalmak şeklinde bir *mitsva* vardır!

İşte, Tora'da şöyle yazılıdır: “Ülkenizde, size baskı yapan düşmana karşı savaşa çıktığınızda, borazanlarla kesik sesler çalın. [O zaman] Tanrı'nız A-Şem'in huzurunda hatıra getirilecek ve düşmanlarınızdan kurtarılacaksınız” (Bamidbar 10:9).

Tora'nın söylemek istediği şudur: Eğer düşmanlar bize karşı savaşmaya gelirlirse, borazanlarla kesik sesler (*terua*) çaldığımız takdirde Kutsal ve Mübarek Tanrı bize yardım edecektir.

Borazanlar bizi Tanrı'nın huzurunda nasıl hatıra getirecektir?

Rambam bunu şöyle açıklar: Dua etmek ve borazan çalmak herkese, söz konusu sıkıntının “rastgele” gelmiş olmadığını, aksine, bize *teşuva* yapmak ve neleri düzeltmek gerektiğini düşünmek için bir tür “alarm zili” olarak geldiğini hatırlatır. Böylece her birey kendisini düzeltip iyileştirmeyi ve Kutsal ve Mübarek Tanrı'nın istediği tarz ve şekilde davranmayı üstlenir ve Tanrı da Yisrael halkının *teşuva* yaptığını gördüğü zaman, onlara yardım ederek onları sıkıntılardan kurtarır.

Tsedaka Ölümden Kurtarır (devam)

“Onu bir yılan sokacak ve adam ölecek!”

Şemuel bir süre düşündü. Eğer bu adam bir Yahudi ise, bu astrologun kehanetinde söylediği durumdan kurtulabilirdi; zira “*en mazal leYisrael*” (Yisrael halkı burçların hükmü altında değildir).

Bunları düşündükten sonra Şemuel,

Avlet'e döndü. “Sözlerime kulak ver! Eğer bu adam Yahudi'yse, gidecek ve sonra da evine selamet ve mutlulukla geri dönecek. Çünkü Yisrael halkı burçlara bağımlı değildir ve gerek dualar gerekse de yapmış oldukları iyi eylemlerin sağladığı başka sevaplar sayesinde burçların onlara karşı gücü etkisiz kılınır.”

Hahamlarımızdan
MAASELER

Devamı
171'de

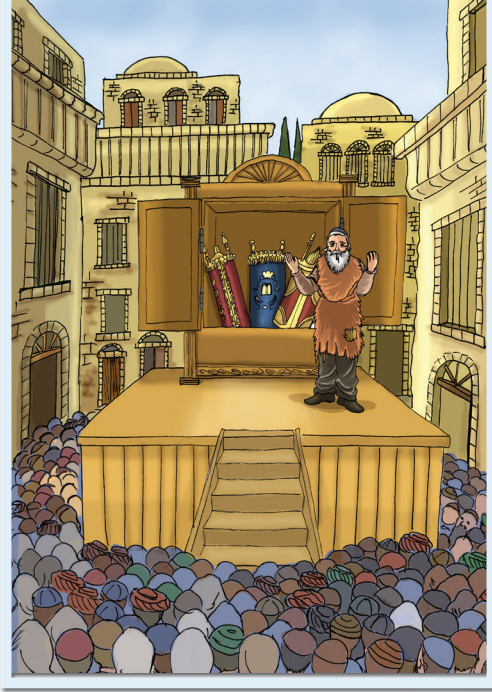
**MASEHET TAANİT
PEREK 2:
SEDER TAANİYOT KETSAD**

Ehal A-Kodeş'in Ana Caddeye Çıkarılması

Yaprak
15

Daha önce gördüğümüz gibi, yağmursuzluk durumunda *bet din* toplum için altı oruç günü ilan ederdi. Eğer hâlâ yağmur yağmadıysa, bunların üzerine yedi oruç günü daha ilan edilirdi. Bu oruç günlerinde tam olarak ne yaparlardı?

Mişna halkın sinagoga giderek *Ehal A-Kodeş'i*, Sefer-Tora ile birlikte şehrin ana caddesine çıkardıklarını anlatmaktadır! Bunu yaptıktan sonra, ihtiyar-ileri gelen bir haham halkın karşısına çıkarak, onları *teşuvaya* sevk edecek, uyandıracak bir konuşma yaparak şöyle derdi: “Kardeşlerim, Bene-Yisrael, dinleyin! Nineve halkı Tanrı’ya karşı günah işlemiş, O da Peygamber Yona’yı göndererek şehri ters yüz edeceğini bildirmişti. Ama halk çul giyip, oruç tutarak *teşuva* yaptıktan sonra, Kutsal ve Mübarek Tanrı da onları affetmişti.

“Onları neden affetmişti? Ne oruç tuttukları için ne de çul giydikleri için! Onları affetmişti çünkü *teşuva* yapmışlar ve davranışlarını düzeltmişlerdi!

“Aynı şekilde biz de oruç tutmanın, yemek yemeyip hiçbir şey içmemenin yeterli olmadığını hatırimızda tutmalıyız. Asıl yapmamız gereken *teşuvadır!*” İşte ihtiyar haham böyle konuşurdu ve herkes *teşuva* yapıp iyi eylemlerde bulunmaya gayret ederdi.

Kim Kimdir?

Erets-Yisrael'deki İkinci Nesil Amoraim

Teverya'da

Rabi Elazar ben Pedat hocası Rabi Yohanan'a çok bağlanmıştı; saygı ve huşu içinde onu onurlandırır. Rabi Yohanan da öğrencisine karşı büyük takdir duyguları beslemekteydi ve Rabi Elazar ben Pedat'ı oturup Tora öğrenirken gördüğü zaman, onun kendisine, Tora'yı Tanrı'nın ağzından öğrenen Moşe Rabenu'ymuş gibi gördüğünü söylerdi.

Hocası Rabi Yohanan ona “*Maase Merkava*”yı (Tora'nın derin sırları; bkz. sayfa 225) öğretmeyi bile arzu etmiş, ama Rabi Elazar ben Pedat henüz çok genç olduğunu söyleyerek bundan kaçınmıştı.

Reş Lakiş'in vefatının ardından Rabi Yohanan bu büyük kayıp nedeniyle duyduğu kederden dolayı hastalanmıştı ve *bet midraşa* gelecek gücü kendinde bulamıyordu. Yanına öğrencisi Rabi Elazar ben Pedat'ı getirmelerini istedi; onunla öğrenmek istiyordu, çünkü Rabi Elazar ben Pedat'ın *alaha* görüşlerinin açık ve belirgin olduğunu söylemekteydi.

Rabi Elazar ben Pedat Teverya'da, Rabi Şimon ben Elyakim'le birlikte *dayan* olarak görev yapmıştır. Ayrıca onu, belirli bir yılın artık yıl olup olmayacağına karar veren *bet dine* de üye yapmışlardır.

**Rabi Elazar
ben Pedat**

Başın Üstüne Neden Kül Koyulur?

Yaprak *Gemara* oruç günlerinde dua ettikleri zaman, dua eden her bireyin başına kül konduğunu anlatmaktadır.

16

Neden böyle yaparlardı?

Bazılarına göre başa konan külün amacı, Tanrı'nın emri üzerine oğlu Yitshak'ı *korban* olarak bağlayıp kül olana kadar yakmaya hazır olan Avraam Avinu'nun büyük liyakatini hatırlatmaktır.

Kül sadece başa değil, *Ehal A-Kodeş*'e de konurdu! *Gemara* bunun sebebinin de şöyle açıklamaktadır: Bene-Yisrael sıkıntıda oldukları zaman, sözün gelişi, Kutsal ve Mübarek Tanrı da onlarla birlikte sıkıntıda ve bunu simgeleme amacıyla *Ehal A-Kodeş*'e de kül yerleştirirlerdi.

Amora Rabi Zera, *Ehal A-Kodeş*'e kül konduğuna tanık olduğu zaman, bundan duyduğu korku ve keder nedeniyle tüm bedeninin baştan aşağı titrediğini söylemiştir!

Öğrenim Yöntemleri – Koen Ne Zaman Saç Tıraşı Olmalı?

Yaprak Bir Koen ne zaman saç tıraşı olmalıdır?
Anlaşılabileceği üzere burada, Bet-Amikdaş'ta görev yapan Koenlerden bahsediyoruz. Kutsal Tora'da, Koenlerin, saçlarını aşırı uzun hale gelecek şekilde uzatmalarının yasak olduğu yazılıdır.

17

Öyleyse “uzun saç” ile kastedilen nedir? Veya başka bir deyişle, Koenlerin ne kadarda bir saç tıraşı olmaları gerekir?

Gemara bize, Bet-Amikdaş'ta görev yapan bir Koen'in her otuz günde bir saç tıraşı olması gerektiğini öğretmektedir! Bunu nereden biliyoruz? İki pasuk arasında yapılan bir karşılaştırmadan.

Yehezkel kitabında Koenler hakkında “*U-Fera Lo Yeşalehu*” – “saçlarını uzatmamalıdır (pera)” diye yazılıdır (Yehezkel 44:20).

Dikkat edin. Tora'da *nazir* hakkında “*Kadoş Yiye, Gadel Pera Sear Roşo*” – “kutsal olacak, başındaki saçlarını uzatacaktır (pera)” denmektedir (Bamidbar 6:4). Bir *nazir*in, saçını kesmeyip uzatması gerekir. Peki, *nazir* saçını ne süreyle uzatmalıdır? Bu sorunun cevabı, onun ne kadar süreyle *nazir* olmayı üstlendiğine bağlıdır. Ama normalde, süre belirtmeden *nazirlik* vaadinde bulunmuş bir kişi için *nazirlik* süresi otuz gündür. Böylece bu pasuktan, otuz gün boyunca saç tıraşı olmamış bir kişinin “pera” adı verilen uzun saça sahip olduğunu görüyoruz. Dolayısıyla, önceki pasukta Koenlerin “pera” uzatmasının yasak olduğu söylendiğine göre, Koenlerin otuz günde bir saç tıraşı olmaları gerektiğini öğrenmiş bulunuyoruz.

Tsedaka Ölümünden Kurtarır (devam)

Şemuel gerçekten de bu adam Yahudi ise, hiçbir şekilde zarar görmeyeceğinden ve selamete evine geri döneceğinden emindi.

Şemuel, Avlet'le bir süre daha oturdu. Sohbetleri sürerken, Avlet'in bir yılın tarafından sokulacağını öne sürdüğü adamı gördüler. Adam gayet sakin ve

huzurlu bir şekilde yürümekteydi. Sağlığı yerindeydi ve hiçbir zarar görmemişti.

Gördükleri karşısında tüm benliğiyle şaşkına dönmüş olan Avlet hemen yerinden kalkarak adama yaklaştı. Adamın sırtındaki bohçayı indirdi ve içine bir göz attı.

Hahamlarımızdan
MAASELER

Devamı
173'te

“Yom Turyanos”

Yaprak

18

Gemara, eskiden 12 Adar gününün bir bayram olarak kutlandığını ve bu güne “Yom Turyanos” (Turyanos günü) adı verildiğini anlatmaktadır. Bu günün “bayram” (*yom tov*) olmasından kasıt, o günde oruç tutmanın yasak olmasıydı.

Neden? Bundan uzun yıllar önce, Romalıların Erets-Yisrael üzerinde egemen oldukları dönemde, Lod şehrinde kralın kızının bir cinayete kurban gittiği keşfedilmişti. Romalılar hemen Lod’da yaşayan tüm Yahudilerin katledilmesine karar verdiler, çünkü kralın kızını öldüren kişinin şehir sakinlerinden biri olduğundan emindiler.

Lod şehrinde iki *tsadik* kardeş yaşamaktaydı. Bu iki kardeş vali Turyanos’a gelerek “Herkesi öldürmeyin; çünkü kralın kızını biz öldürdük!” dediler. Bunu gerçekten onlar mı yapmıştı?! Tanrı esirgesin, hayır! Ama bu iki kardeş tüm Yahudileri ölümden kurtarabilme amacıyla kendilerini feda etmişlerdi.

İdam edilmeden önce iki kardeş Romalı valiye “Bilin ki, eğer şimdi bizi öldürürseniz, Tanrı sizi de cezalandıracaktır” dediler, ama vali onlara kulak asmayarak ikisini idam etti.

Bundan hemen sonra iki Romalı komutan gelip valinin başına copla vurarak onu oracıkta öldürdüler.

Lod şehrindeki tüm Yahudilerin hayatlarının kurtulmuş olması vesilesiyle Hahamlar 22 Adar gününün bir *yom tov* olarak kutlanmasına karar vermişlerdi. Ama yıllar sonra Yisrael halkı aynı tarihte bir sıkıntı yaşayınca bu bayram da iptal edilmiştir.

Kim Kimdir?

Erets-Yisrael’deki İkinci Nesil Amoraim

Babilli Amoralarla Olan İlişkileri

Rabi Elazar ben Pedat birkaç kez doğum yeri olan Babil’e inmiş ve orada büyük bir onurla karşılanarak “*mara de-ara deYisrael*” (Erets-Yisrael’in üstadı) sıfatıyla anılmıştır.

Babil Talmudu boyunca, “*şalehu mitam*” (Erets-Yisrael’den bir *alaha* gönderildi) ifadesinin kullanıldığı her yerde, Rabi Elazar ben Pedat’ın Babil’deki *Amoralar* Erets-Yisrael’deki *alaha* ve gelenekleri bildirme amacıyla ulaklar göndermesinden bahsedilmektedir.

Babil’deki *Amoralar* ona *alaha*

alanında çok sayıda soru sorarlardı. Anlatıldığı üzere, o dönemde *Reş Galuta* (veya *Roş A-Gola*; Diaspora Yahudilerinin lideri) olan Mar Ukva, kendisine kötülük etmek isteyenlerle nasıl başa çıkabileceği konusunda Rabi Elazar ben Pedat’a danışmıştı. Rabi Elazar ben Pedat “Onlara karşı sabah erkenden *bet midraşa* git ve akşamı getir – onlar da kendiliklerinden tükeneceklerdir” diye cevap vermişti. Sabahtan akşama kadar Tora öğrenmesi sayesinde ona kötülük etmeyi keseceklerdi. Ve gerçekten de öyle olmuştur (*Gitin 7a*).

**Rabi Elazar
ben Pedat**

**MASEHET TAANİT
PEREK 3:
SEDER TAANİYOT ELU**

Oruç İlanından Sonra Aniden Yağmur Başlarsa

Yaprak

19

Artık öğrendik. Yağmurun yağmadığı bir yılda *bet din*, herkesin *teşuva* yapması amacıyla *Taanit Tsibur*, yani toplumsal oruç ilan eder.

Bu yaprakta yeni bir kural öğreniyoruz. Diyelim ki ağır bir kıtlık var ve *bet din*, *Taanit Tsibur* ilan etmekten başka çare olmadığına karar verdi. Özel bir bildiri yayınlandı ve tüm sokaklarda tellallar duyuruda bulundu. Artık herkes biliyor: “Yarın, Pazartesi günü, yağmur kıtlığı nedeniyle *Taanit Tsibur* ilan edilmiştir!”

Ve işte, Pazar gecesi birden bire bereketli yağmurlar yağmaya başlıyor. Ne büyük mutluluk! Herkes kuyuları ve kovaları doldurmaya gidiyor, neredeyse tamamen solmuş olan çiçekler neşeyle dikleşiyor ve susamış hayvanlar su birikintilerini sevinçle yalayıp etrafta keyifle sıçırıyorlar.

Bir dakika! Ertesi gün için ilan edilen *Taanit Tsibur* ne olacak? İptal mi edilecek?!

Rabi Eliezer’in bu soruya verdiği cevap – “evet”tir! Dert sona ermiştir, o zaman oruç da iptal olacaktır. Hatta oruca başlanıp sabah saatlerinde yağmur yağarsa, o zaman da oruç kesilir. Ama eğer oruca başladılar ve yağmur ancak öğleden sonra yağmaya başladıysa, o zaman oruç gün sonuna kadar tamamlanır.

Bir Saz Gibi Yumuşak – Güzel Huylar ve Görgü Kuralları

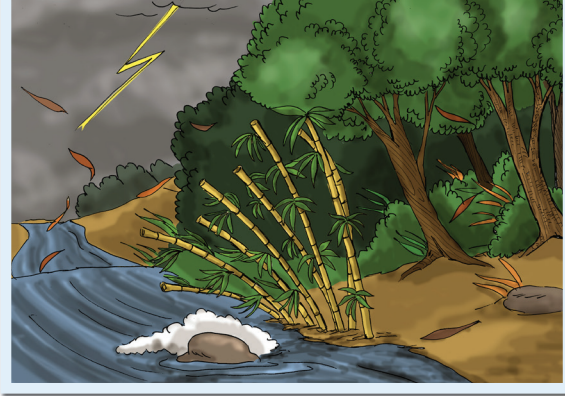
Yaprak

20

Rabi Şimon bar Yohay’ın oğlu Rabi Elazar “İnsan daima bir saz gibi yumuşak olmalı ve sedir ağacı gibi sert olmamalıdır” demiştir.

Bu sözlerle kastettiği nedir?

Rabi Elazar insanın ödün vermeye hazır, diğer insanlara karşı ılımlı olması ve kibirlenmemesi gerektiğini söylemektedir. Tıpkı esnek ve bodur olan, rüzgâr estiğinde gururlu bir şekilde dimdik durmayıp eğilen saz gibi, aynı şekilde insan da her konuda kendi hakkını inatla talep etmek zorunda değildir. Bazen daha mülayim davranabilir.

Tsedaka Ölümünden Kurtarır (devam)

Müthiş bir şok içinde, adamın bohçasından iki parçaya bölünmüş ölü bir yılan çekip çıkardı!

Şimdi adamın Yahudi olduğunu açıkça görmüş olan Şemuel de heyecanla yerinden kalkarak adama “Lütfen anlat bana” dedi. “Hangi büyük *mitsvayı* yaptın da onun sayesinde burçların etkisinden çıkarak bu yilandan kurtulabildin? Şunu

bil ki, burçlarda görülen kaderine göre bu yılanın seni sokması sonucunda ölmüş olman gerekiyordu. Nasıl oldu da kurtuldun?”

Bir yandan şokta, bir yandan da hayatı kurtulduğu için sevinçli olan Yahudi, gösterişsiz ve mütevazı bir şekilde Şemuel’e anlatmaya başladı.

**Hahamlarımızdan
MAASELER**

Devamı
179’da

Gemara'da ayrıca, Yisrael halkının bir saz kamışına benzediğini öğreniyoruz. Bir saz kamışı budansa bile, topraktan tamamen kopartılmadığı sürece tekrar tekrar büyür. Sert rüzgârlar estiğinde belki ileri geri sertçe sallanır, ama kökünden kopmaz ve kırılmaz; eğilir ve sonra tekrar ayağa kalkar. Yisrael halkı da böyledir. Birçok sıkıntıya göğüs gerer, ama hiçbir zaman kırılmaz!! Tanrı'nın yardımıyla, Yahudiler sonunda her zaman tekrar ayağa kalkarlar.

Nahum İş Gamzu

Yaprak

21

Kutsal *Tannalardan* birinin adı Nahum'du ve ismini söyledikleri zaman "*İş Gamzu*" sıfatını da eklerlerdi; böylece "Nahum İş Gamzu" diye anılırdı. Neden mi? Çünkü başına her ne gelirse gelsin, "*gam zu le-tova*" (bu da iyi bir amaç içindir) derdi, zira Kutsal ve Mübarek Tanrı'ya inanır ve O'nun yaptığı her şeyin bizim iyiliğimiz için olduğuna güvenirdi. Bu nedenle, bizim gözümüze kötü görünen şeylerin bile, sonuçta bizim iyiliğimizi amaçladığı için aslında iyi olduğunu bilirdi.

Gemara bir keresinde Nahum İş Gamzu'nun, krala bir sandık dolusu pırlantayı armağan olarak götürmekle görevlendirildiğini anlatmaktadır. Ne var ki, yolda kaldığı anda hırsızlar sandığın içindeki tüm pırlantaları çalıp, içeri de, Nahum sandığın boşaldığını fark etmemesi için toprakla doldurmuşlardı.

Nahum kralın huzuruna geldi ve sandık açılıp kral, Yahudilerin kendisine bir sandık toprak gönderdiklerini görünce küplere binerek hepsini katletmek istedi! Ama Nahum hâlâ "*gam zu le-tova*" diyordu. O sırada Eliyau A-Navi kralın bir kulunun kılığına girerek "Kral efendimiz!" dedi. "Belki de bu, Yahudilerin atası Avraam'ın kullandığı özel topraktır. Avraam bu toprağı düşmana doğru fırlattığında mucize eseri oka dönüşüyordu!" Kral bunun üzerine toprağın denenmesini emretti ve gerçekten de bir mucize oldu. Toprak havaya atıldığında sayısız miktarda oka dönüşüyordu! Kral çok memnun olmuştu ve şimdi herkes, pırlantaların çalınmasının da iyi bir amaca hizmet ettiğini anlamıştı; çünkü bu harikulade silah, kralı pırlantaların edeceğinden daha çok mutlu etmişti ve kral şimdi Yahudileri dost görüyordu.

Yağmurlar Nasıl Durdurulur?

Yaprak

22

Kesintisiz sağanak yağmur yağdığını düşünün. Gece, gündüz, gece, gündüz, bir hafta ve bir hafta daha... Başlarda bu hoştur, ama bir süre sonra insanın sinirine dokunmaya başlar. Çünkü yollar bozulmakta ve bir yerden bir yere gitmek zorlaştığı gibi yiyecek temin etmekte de güçlük çekilmektedir.

Aşırı yağın yağmurun gerçekten de zararlı olduğu bazı yerler vardır.

Gemara Babil topraklarında çok fazla yağın yağmurun insan hayatını tehlikeye soktuğunu söylemektedir! Bunun sebebi Babil topraklarının çevre topraklara göre nispeten daha alçakta olmasıdır ve çok fazla yağmur suyunun birikmesi sellere yol açabilecek, insanlar için boğulma riski doğacaktır. Bu çok tehlikeli bir durumdur ve bir şeyler yapmak gerekir.

Kim Kimdir?

Erets-Yisrael'deki İkinci Nesil Amoraim

Yaşamı ve Vefatı

Rabi Elazar ben Pedat hayatı boyunca son derece fakirdi ve buna rağmen *tsedakadan* sorumlu yönetici olarak atanmıştı. *Gemara*'da, onun adıyla aktarılan ve fakirlere onurlu bir şekilde *tsedaka* verme *mitsvasının* ne kadar önemli, bunun ödülünün de ne kadar büyük olduğuna dair çok sayıda *agada* öğretisi yer alır. Öğretilerinden biri şöyledir: "Gizlice [yani fakir kişinin utanmayacağı şekilde] *tsedaka* veren kişi, Moşe Rabenu'dan daha büyüktür" (*Baba Batra* 9). Ve gerçekten kendisi de bu şekilde davranırdı. Fakir birini

gördüğü zaman, cebinden kasıtlı olarak para düşürür, böylece bunu bulan fakir kişi de paranın bir kayıp olduğunu düşünerek onu kendisine alırdı.

Rabi Yohanan'ın vefatından sonra Rabi Elazar ben Pedat onun yerine Teverya'daki *yeşivanın* başına getirildi. Ama o da henüz o yıl içinde, yetmiş yaşındayken vefat etti. Oğlu *Amora* Rabi Pedat'a kendi babasının adını vermişti. Rabi Pedat da babasının yerine Teverya'daki *yeşivanın* başına geçen Rabi Ami'nin öğrencilerindendir.

**Rabi Elazar
ben Pedat**

Yahudiler böyle bir durumda ne yaparlar dersiniz? Tabii ki oruç tutup dua ederler!

Gemara, Bet-Amikdaş'ın ayakta olduğu dönemlerde, insan hayatını tehlikeye sokan yağmurların yağması halinde Koenlerin “*maamad*” mensuplarından “Oruç tuttuğunuz sırada lütfen yağmurların kesilmesi için de dua edin” diye ricada bulunduklarını anlatmaktadır.

Şimdi tabii ki kendinize “*Maamad* mensupları da ne?” diye soruyor olmalısınız. Bu konuyu biraz aşağıda öğreneceğiz (bkz. yaprak 27).

Yağmur İçin En Uygun Zaman Nedir?

Yaprak

23

Keriat Şema'da “*Venatati Metar Artsehem Beito* – Ülkenizin yağmurunu vaktinde vereceğim” diye okuruz. Yisrael halkı Tora'nın yoluna uygun yaşadığı zaman Kutsal ve Mübarek Tanrı da onlara yağmuru vaktinde verir.

Yağmurun vaktinde verilmesi ne anlama gelir? *Gemara* bunu şöyle açıklamaktadır: Herkes yağmurun, insanların yolda yürümedikleri, dolayısıyla bir rahatsızlık vermeyeceği saatlerde yağmasını ister. Örneğin eskiden Salı geceleri ile Şabat geceleri kimse sokakta yürümezdi ve bu yüzden bu geceler yağmurun yağması için en ideal zamanlardı. Yisrael halkı Kutsal ve Mübarek Tanrı'nın sözünü dinlediği zaman yağmur iyi ve uygun zamanlarda yağar.

Bu yaprakta şöyle bir olay anlatılmaktadır: II. Bet-Amikdaş'ın yıkılışından yaklaşık iki yüz elli yıl önce, neslin en büyük hahamı Şimon ben Şetah'tı. Bu büyük haham Yisrael halkına Tora ve *mitsvot* yolunda liderlik etmekteydi. Bu nedenle Tanrı da o nesle iyilik etmiş ve yağmurları sadece Salı ve Şabat geceleri yağdırmıştı. Ayrıca o nesilde tarlalarda devasa büyüklükte buğday taneleri, ağaçlarda da büyük ve kaliteli meyveler yetişmişti.

Gemara o neslin insanların bu büyük meyvelerden birazını sonraki nesillere göstermek için sakladıklarını anlatmaktadır. Bu meyveleri göstererek onlara, Yisrael halkı Tora ve *mitsvot* yolunda yürüdüğü zaman Kutsal ve Mübarek Tanrı'nın da halka bol miktarda bereket yağdıracağını öğretmek istemişlerdi.

Tsadik Melamed

Yaprak

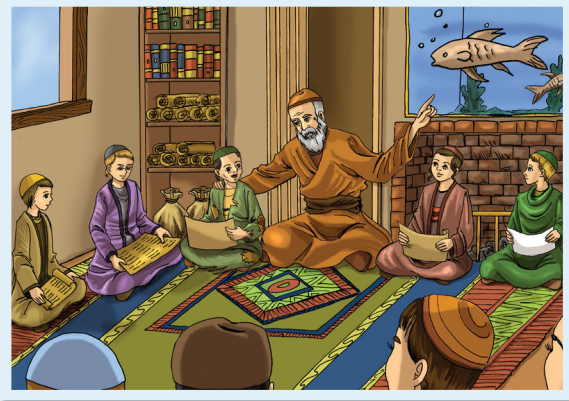
24

Bir keresinde *Amora* Rav, yağmur sıkıntısının çekildiği bir şehre gelmişti. Bunun üzerine toplumsal bir oruç ilan etmiş, ama buna rağmen hâlâ yağmur yağmamıştı. Ve işte, cemaat yağmur için duaya başladığı sırada şehir sakinlerinden biri *hazan* olarak öne çıktı. Bu kişi “*Maşiv A-Ruah*” dediği anda hemen sert rüzgârlar esmeye ve “*U-Morid A-Geşem*” dediği anda da yağmur yağmaya başladı.

Duanın ardından Rav, bu Yahudi'ye yaklaşıp, ne gibi iyi eylemleri olduğunu öğrenmek istedi. Acaba bu kişi ne yapmıştı da Tanrı onun dualarını anında kabul etmişti? Yahudi anlattı: “Ben küçük çocuklara Tora öğretirim. Öğrencilerim arasında bana ücret ödemeye güçleri yetmeyen fakir ailelerin çocukları da var. Ama bu çocuklara da aynen bana ücret ödeyen zengin ailelerin çocuklarına öğrettiğim şekilde öğretirim.”

Melamed (öğretmen) anlatmaya devam etti: “Eğer bir gün çocukların öğrenmeye hevesli olmadıklarını fark edersem, onlara bir ödül vaat ederim: Balık! Bu sayede kutsal Tora'yı öğrenmek için hevesli olmalarını sağlarım.”

Rav şöyle dedi: “Şimdi anlıyorum! Ne kadar *tsadik* bir Yahudi! Hem fakirlerin çocuklarına bedelsiz olarak Tora öğretiyor hem de Tora öğrenmelerini teşvik etmek için kendi parasıyla ödüller veriyor! Kutsal ve Mübarek Tanrı onun dualarını dinlemeyecek de ne yapacak!”

Rabi Hanina ben Dosa'nın Hayret Uyandıran Mucizeleri

Yaprak *Gemara*, kutsal *Tanna* Rabi Hanna ben Dosa'nın çok büyük bir *tsadik* olduğunu anlatmaktadır. O kadar ki, Kutsal ve Mübarek Tanrı onu çok sever ve tüm isteklerini yerine getirirdi.

25

Gemara müthiş bir olay anlatmaktadır.

Bir keresinde, Şabat başladıktan sonra Rabi Hanina ben Dosa, kızının üzgün olduğunu fark etti. Neden bu kadar kederliydi? Çünkü Şabat kandillerini hazırladığı sırada, kandili yakmakta kullandıkları kabın içine yanlışlıkla yağ yerine sirke dökmüştü ve ateşin kısa bir süre sonra söneceğini bilmekteydi.

Rabi Hanina ona "Kızım! Hiç üzülme!" dedi. "Yağa yanmasını Kim söyledi? [Kim onu bu nitelikte yarattı?] *A-Şem!* Dolayısıyla O, sirkeye de yanmasını söyleyebilir." Ve gerçekten de Tanrı bir mucize gerçekleştirdi ve içine yağ yerine sirke konmuş olan kandiller o Şabat sona erip, *Avdala* kandilini de o ateşle yakmalarına kadar yanmaya devam etti.

Gemara ayrıca bir keresinde komşu bir kadının Rabi Hanina ben Dosa'ya geldiğini anlatmaktadır. Kadın üzgündü, çünkü bir ev inşa etmişti, ama inşaatçıların evin çatısına giriş olarak koydukları kalaslar yeteri kadar uzun olmadığından evin çatısında bir boşluk kalmıştı. Rabi Hanina kadını "Evinin girişleri uzasın" sözleriyle mübarek kıldı ve gerçekten de evin damındaki kalaslar uzadı!

Kim Kimdir?

Erets-Yisrael'deki İkinci Nesil Amoraim

İkinci *Amoraim* neslinde Erets-Yisrael'de yaşamış bir *Amoradur*. Tora'yı, *Mişna*'nın derleyicisi Rabi Yeuda A-Nasi'den ve *Baraytalar*ın derleyicileri Rabi Hiya ile Rabi Oşaya'dan teslim almıştır.

Aralarında Rabi Yohanan ve Rabi Elazar ben Pedat'ın da bulunduğu çok sayıda *Amora* onun adıyla çok sayıda *alaha* aktarmışlardır.

Amora İlfa yoksuldu ve bunun için ticaretle uğraşmak zorunda kalmıştı. Birkaç yıllık ticaretin ardından öğrenime geri döndüğünde, tanıdıkları ona, eğer öğrenimine bu şekilde ara vermiş olmasaydı, şimdi arkadaşı Rabi Yohanan gibi onun da bir *yeşivan*ın başında olacağını söylediler. *Amora* İlfa bunu duyduğunda gidip geminin direğine tutunarak yüksek sesle "Eğer bir kişi gelip bana Rabi Hiya ile Rabi Oşaya'nın

Baraytaları hakkında soru sorar ve ona cevap veremezsem, kendimi bu direktan aşağı atıp boğulacağım!" diye yüksek sesle duyuruda bulundu. Bu şekilde o tanıdıklarına bir mesaj vermek istiyordu: Evet, ticarete girmek zorunda kalmıştı, ama buna rağmen öğrenimini tekrar etmeyi hiçbir zaman ihmal etmemiş, tüm o dönem boyunca öğrenimine sürekli devam etmişti. Ve gerçekten de kimse *Amora* İlfa'ya cevabını veremediği bir soru sormayı başaramadı.

Gemara'da onun adıyla aktarılan çok sayıda öğreti görmektediriz.

Tsedaka alanındaki faaliyetleri hakkında *Gemara*, onun fakirlerle dolu bir köyde yaşadığını ve her *Erev Şabat*'ta (Şabat arifesi) köyün tüm fakirlerine *Kiduş* ve *Avdala* için şarap tedarik etmeye özen gösterdiğini anlatmaktadır (*Taanit* 24a).

İlfa

**MASEHET TAANİT
PEREK 4:
BİŞLOŞA FERAĞİM**

Öğrenim Yöntemleri – Şarap İçen Koen ve *Birkat Koanim*

Yaprak
26

“*Birkat Koanim*” (Koenlerin halkı mübarek kılması) *mitsvası* “*nesiat kapayim*” (ellerin kaldırılması) olarak da adlandırılır, çünkü Koenler Bene-Yisrael’i mübarek kıldıkları sırada ellerini yukarı doğru kaldırır.

Koenler Bene-Yisrael’i ne zaman mübarek kılarlar? Erets-Yisrael’deki geleneğe göre *nesiat kapayim*, Şahrit ve Musaf dualarında yapılır. Mutlaka dikkat etmişsinizdir; yıl boyunca Koenler, Minha duası sırasında halkı mübarek kılmamaktadırlar.

Neden? Çünkü şarap içmiş bir Koen’in *birkat Koanim* yapması yasaktır. Bu nedenle Hahamlar, herhangi bir Koen’in öğle yemeği sırasında şarap içmiş olması olasılığına karşı hiçbir Koen’in Minha duasında *birkat Koanim* yapmamasına karar vermişlerdir.

Şarap içmiş bir Koen’in *birkat Koanim* yapma yetkisinin olmadığını nereden biliyoruz? *Gemara*, Tora’nın bu *alahayı* şu şekilde ima ettiğini söylemektedir: Tora’da *nazirle* ilgili kuralların hemen ardından *nesiat kapayim mitsvası* verilmiştir. Tora bu iki kuralı neden ardı ardına yazmıştır? Bize, tıpkı bir *nazirin* şarap içmesinin yasak olması gibi, aynı şekilde *birkat Koanim* yapması gereken bir Koen’in şarap içmesinin de yasak olduğunu öğretmek için.

Bu tipteki öğrenim yöntemine “*semuhim*” (bitişiklik) adı verilir. Buna göre birbirine bitişik iki konu veya iki pasuk olduğunda, bu ikisi arasında kanunsal bir bağlantı vardır. [Not: Bazı cemaatlerde oruç günlerinde Minha duasında *birkat Koanim* yapılır; çünkü bu günlerde insanlar oruçlu olduğundan Koenlerin şarap içmiş olabileceklerinden endişe edilmez. Benzer şekilde Yom Akipurim’de Neila duasında *birkat Koanim* yapılır.]

“*Maamad*” Mensupları

Yaprak
27

Bu yaprakta “*Maamadot*” konusunu öğreniyoruz.

Nedir “*Maamadot*”? Bir kişi şahsi bir *korban* gerçekleştirdiği zaman, Bet-Amikdaş’a gelerek *korbanının* işlemleri yapılırken onun başında durur.

Peki, Yisrael halkının tümüne ait olan gündelik *Tamid-korbanı* gerçekleştirildiği sırada onun başında kim duracaktır? Her gün bir sabah ve bir kez de akşamüstü olmak üzere iki kez yapılan bu *korban* için tüm Yisrael halkının sürekli Bet-Amikdaş’a gelmesi mi gerekecektir? Bu olanaksızdır! Bu nedenle Hahamlarımız, *Tamid-korbanının* işlemleri gerçekleştirilirken Koenler, Leviler ve Yisraellerden [=Koen veya Levi olmayanlar] oluşan bir grubun, tüm Yisrael halkının temsilcileri olarak orada hazır bulunmasını öngörmüşlerdir. Bu amaçla her hafta başka bir grup görev yapacaktı.

Söz konusu gruplara “*anşe maamad*” (“*maamad* mensupları”) adı verilmiştir, zira grup mensupları Bet-Amikdaş’ta *korbanın* yanı başında ayakta dururlardı. [“*Maamad*” sözcüğü, “ayakta durmak” anlamına gelen “*amad*” kökünden gelir.]

Maamad mensupları haftanın çoğu günü boyunca oruç tutarlar ve her gün Sefer-Tora’dan bazı kısımları okurlardı! Ne okurlardı? Pazar günü, Bereşit *peraşasından*, Tanrı’nın ilk gün neleri yarattığını anlatan kısmı okurlardı. Pazartesi Yaratılışın ikinci günüyle ilgili kısım okunurdu. Hafta boyunca bu şekilde devam ederlerdi.

Gemara ayrıca, Erets-Yisrael’in çeşitli şehirlerinde de insanların sinagoga toplandıklarını, oruç tutarak, *korbanların* Tanrı’nın huzurunda rıza bulması için dua ettiklerini anlatmaktadır. Her şehirde bunu yapan gruplara da aynı şekilde “*anşe maamad*” adı verilirdi.

Yunanları Atlatmayı Başaran Yahudiler

Yaprak

28

Bu yaprakta “Bene Sulmay” adında bir aileden bahsedilmektedir.

Aileye “Bene Sulmay” adının verilme sebebi neydi?

Gemara, II. Bet-Amikdaş döneminde kötü yürekli Yunanların, Erets-Yisrael’de hüküm sürdükleri zaman (*Maarşa*’nın açıklamasına göre), *korban*ların yakılması için *Mizbeah*’a odun getirilmesini yasakladıklarını anlatmaktadır. Yunanlar, Yahudilerin Bet-Amikdaş’a odun getirmelerini önlemek üzere Yeruslayim’e giden yollara bekçiler dikmişlerdi.

Bu ailenin mensupları bir plan yaptılar. Ağaç parçaları alıp bunlarla merdivenler yaptılar ve Yeruslayim’e doğru ilerlemeye başladılar. Bekçilerin kontrol noktasına ulaştıklarında bekçiler “Hey! Bu odunlarla nereye gidiyorsunuz?” diye sordular. Onlar da “Bunların merdiven olduğunu görmüyor musunuz?! Ağaçlardan kuş yavruları indirmeye gidiyoruz. Hepsi bu” diye cevap verdiler.

Bekçiler yola devam etmelerine izin verdiler ve onlar da merdivenleri sökerek odun parçalarını Bet-Amikdaş’a getirdiler. Bu şekilde Bet-Amikdaş’ta *korban*ları yakmak için yeteri kadar odunları oldu.

İşte bu aileye “*sulam*” (merdiven) sözcüğünden gelen “*Bene Sulmay*” adını vermelerinin sebebi buydu.

Tişa BeAv – Nesiller Boyu Ağlama Günü

Yaprak

29

Sevgili çocuklar! Tişa BeAv’da (9 Av) Yisrael halkının başına çok sayıda felaket gelmiştir.

Gemara, çöldeki atalarımızın Erets-Yisrael’e girmemesi ve bunun ancak, Mısır’dan çıkan tüm neslin çölde ölümünün ardından gerçekleşmesi yönündeki Tanrısal kararın Tişa BeAv tarihinde verildiğini söylemektedir.

Ayrıca I. ve II. Bet-Amikdaş da Tişa BeAv’da yıkılmıştır. I. Bet-Amikdaş 3338 yılında Yeuda Kralı Tsidkiyau’nun zamanında, II. Bet-Amikdaş ise 3828 yılında, Raban Yohanan ben Zakay’ın döneminde yıkılmıştır. Romalıların Betar şehrini ele geçirip tüm sakinlerini katletmesi de yine Tişa BeAv’a rastlar.

Kim Kimdir?

Erets-Yisrael’deki İkinci Nesil Amoraim

İkinci *Amoraim* neslinde Erets-Yisrael’de yaşamış ve Tora’yı ilk *Amoraim* nesline mensup Erets-Yisrael hahamlarından öğrenmiştir.

Kendi neslindeki *Amoraim* arasında, büyük bir Tora otoritesi ve iyiliksever biri olarak ünlenmişti. Ona karşı güçlü takdir duyguları beslerlerdi ve gerek *alaha* gerekse de *agada* alanında onun görüşünü dinlemeyi hep isterlerdi.

Akranları arasında neslin büyükleri olan Rabi Ami, Rabi Asi, Rabi Abau, Rabi Hiya bar Papi ve Reş Lakiş öne çıkmaktadır.

Birkaç kez Babil’e inmiştir ve oradaki hahamlar da onun *derasalarını* dinlemek istemişlerdir. Onlara “*be-fitha deReş Galuta*” – Diaspora liderinin *bet midraşının* kapısında *derasalar* yapardı.

Damadı, Babil *Amoraiminin* beşinci nesline mensup olan *Amora* Rav Papi’dir.

Rabi
Yitshak
Nafha

Sevgili çocuklar! Çok üzücü, ama *Gemara*'nın döneminden sonra bile Tişa BeAv tarihinde acı olaylar devam etmiştir. Biliyor musunuz? Bundan yaklaşık 500 yıl önce Sefarad Yahudilerinin İspanya'dan kovuluşu da yine bir Tişa BeAv'da olmuştu! Kovuluş öncesinde Sefarad Yahudileri büyük bir gelişim kaydetmekteydi ve Yahudilerin en mutlu olduğu sürgün yeri orasıydı. Yahudiler arasında büyük Tora otoritelerinin yanında, bilim alanında sivrilenler, zenginler ve saray maiyetine mensup önemli şahsiyetler de vardı.

Ama kötü yürekli Kral Ferdinand ile Kraliçe İsabella birden bire, Hristiyan olmayı kabul etmeyen Yahudilerin İspanya'dan kovulmalarına karar verdiler. Yahudiler İspanya'yı Tişa BeAv'da terk etmişler ve birçoğu sıkıntı ve zorluklar nedeniyle hayatını kaybetmiştir.

Tişa BeAv Arifesi ve Tişa BeAv

Yaprak
30

Tişa BeAv arifesinde oruçtan önce son bir öğün yenir. Bu öğüne “*seuda mafseket*” (“[yemeği] kesen öğün”) adı verilir, çünkü bu öğünden sonra yemek kesilir.

Tişa BeAv'dan önce yenen *seuda mafseket*in zengin değil, basit bir öğün olması gerekir. Şarap içilmez ve et yenmez; hatta bu öğünde pişmiş iki yemek bile – örneğin hem pişmiş balık hem de pişmiş patates – yenmez.

Günümüzdeki geleneğe göre, şarap içmemeye ve et yememeye Tişa BeAv'dan önce, Av ayının başından itibaren başlamaktayız.

Bu yaprakta Tişa BeAv'la ilgili bazı kuralları da öğreniyoruz. Tişa BeAv orucu birçok yönden Yom Akipurim'e benzer. Örneğin oruca önceki akşamdan itibaren başlanır, deri ayakkabılar giyilmez ve yıkanılmaz.

Tişa BeAv'da Tora öğrenmek de yasaktır, çünkü Tişa BeAv kederli bir yas günüdür; oysa Tora öğrenimi insana neşe verir. Buna rağmen Eha kitabı veya Yirmeyau kitabının, Peygamber Yirmeayu'nun Yisrael halkını bekleyen acı sürgün hakkındaki kehanetlerini içeren kısımları gibi kederli temaya sahip konular öğrenilebilir.

Hahamlarımız şöyle demişlerdir: Her kim Yerusalayim için yas tutarsa, gelecekte Yerusalayim ve Bet-Amikdaş'ın tekrar inşa edilmesiyle yaşanacak sevince de tanık olmaya hak kazanacaktır.

Tsedaka Ölümden Kurtarır (devam)

“Dostlarımla aramızda bir düzenleme yapmıştık. Her gün aramızdan biri, grubumuzdaki herkesten birer tane ekmek toplar. Hepimiz ekmeklerimizi ortak bir sepetin içinde toplarız ve karnımızı ortak yemeğimizle doyururuz.”

“Bir gün” diye devam etti Yahudi, “arkadaşlarımızdan son derece fakir olan birinin, sepete koyacak ekmeği olmadığını fark ettim. O gün ekmekleri

toplamakla görevli olan kişi ondan da kendi payını vermesini talep etti ve zavallı yoksul arkadaşımız çok utandı, mahcup oldu. Bunu kaldıramadım; onun bu sıkıntısına seyirci kalamadım. Grubumuzdaki arkadaşlara bundan böyle ekmekleri ortak sepete koyma görevini şahsen üstlendiğimi söyledim. Ve öyle de yaptım. Tüm arkadaşlardan birer ekmek topladım...”

Hahamlarımızdan
MAASELER

Devamı
183'te

Betar'da Katledilenlerin Gömülme Mucizesi

Yaprak

31

Mişna'nın Yisrael halkı için en iyi günler olarak gördüğü tarihlerin neler olduğunu biliyor musunuz?

Dikkat edin! *Mişna*, Yom Akipurim ve Tu BeAv'ın (15 Av) Yisrael halkı için en iyi günler olduğunu söylemektedir. Pekâlâ; Yom Akipurim'in neden iyi bir gün olduğunu anlayabiliriz; ne de olsa Bene-Yisrael'in günahları bu günde kefarete bulmaktadır. Ayrıca üzerinde On Emir'in yazılı olduğu ikinci levhalar da bu tarihte verilmişti. Ama Tu BeAv'da bu denli neşeli olan ne vardır?

Gemara bunun için birkaç sebep vermektedir ve biz burada bunların bir tanesini öğreneceğiz: Bu günde Romalılar, Betar şehrinde birkaç yıl öncesinde katledilmiş olan insanların gömülmesine izin vermişlerdir. Betar'da yapılan katliam sonrasında, kurbanlar, Romalıların koyduğu yasak nedeniyle birkaç yıl boyunca gömülememiş, toprak üzerinde öylece kalmıştı. Sonunda Romalılar bunun için izin verdiklerinde Yahudiler o kadar sevinmişlerdi ki, Hahamlarımız *Birkat Amazon*'a dördüncü *beraha* olan "*A-Tov VeA-Metiv*" *berahasını* eklemişlerdir.

Betar'da katledilenler için büyük bir mucize gerçekleşmişti. Naaşları birkaç yıl boyunca gömülmemiş olmasına rağmen hiç çürümemiş, sağlam kalmıştı! Bu nedenle *beraha* iki yönlüdür: "*A-Tov*" – Tanrı "iyidir", çünkü bedenlerin çürümemesine meydan vermemiştir. "*VeA-Metiv*" – ve Tanrı "iyilik eder", çünkü sonunda bedenlerin gömülebilmesini mümkün kılmıştır.

